

УДК 378.14+035

DOI <https://doi.org/10.32782/pcsd-2023-4-10>

Володимир РОДІКОВ

полковник, кандидат педагогічних наук, начальник 143 Об'єднаного навчально-тренувального центру «ПОДІЛЛЯ» Сил підтримки Збройних сил України, просп. Грушевського, 50, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна, 32302

ORCID: 0009-0006-8683-359X

Бібліографічний опис статті: Родіков, В. (2023). Модернізація професійної підготовки майбутніх фахівців інженерних військ в умовах воєнного стану. *Проблеми хімії та сталого розвитку*, 4, 78–83, doi: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2023-4-10>

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ ВІЙСЬК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Впровадження наукомістких технологій у військово-промисловий комплекс, модернізація Збройних сил України згідно зі стандартами НАТО супроводжуються реорганізацією військової освіти, що загострило кадрові проблеми. Потреба висококваліфікованих фахівців інженерних військ збільшилася, оскільки для ефективної боротьби проти армії Росії необхідно створювати та обслуговувати техніку нового покоління. З урахуванням цього, у статті актуалізовано проблеми, пов'язані з необхідністю модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців інженерних військ в умовах воєнного стану. Дослідження проведено за допомогою аналізу робіт вітчизняних науковців із проблем підготовки курсантів до професійної військово-інженерної діяльності. Встановлено, що ефективність підготовки майбутніх фахівців інженерних військ залежить від рівня оволодіння курсантами теорією та практикою організації та виконання завдань інженерного забезпечення службово-бойової діяльності.

Окреслено напрями модернізації системи підготовки майбутніх фахівців інженерних військ: формування ефективної системи управління військовою освітою; підвищення якості освітнього процесу; забезпечення мережі та місткості військових навчальних закладів згідно з параметрами кадрового замовлення; вдосконалення нормативно-правового регулювання діяльності системи військової освіти; впровадження інноваційних технологій та пошук ефективних форм та методів навчання курсантів.

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування доцільності модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців інженерних військ шляхом використання інноваційних інформаційних технологій, застосування новітніх технологій в організації та методиці навчання курсантів інженерної підготовки, у межах якої курсанти, використовуючи штучний інтелект, набувають знання, вміння та навички та оперативно приймають рішення у модельованій бойовій обстановці.

Ключові слова: військова освіта, військово-інженерна підготовка, воєнний стан, модернізація, фахівці інженерних військ.

Volodymyr RODIKOV

Colonel, Candidate of Pedagogic Sciences, Chief of the 143rd Joint Training Center "PODILLYA" of the Support Forces of the Armed Forces of Ukraine, 50 Hrushevskiyi ave., Kamianets-Podilskiyi, Khmelnytsk region, Ukraine, 32302

ORCID: 0009-0006-8683-359X

To cite this article: Rodikov, V. (2023). Modernizatsiia profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv inzhenernykh viisk v umovakh voiennoho stanu [Modernization of professional training of future specialists in military engineering under martial law]. *Problems of Chemistry and Sustainable Development*, 4, 78–83, doi: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2023-4-10>

MODERNIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN MILITARY ENGINEERING UNDER MARTIAL LAW

The introduction of high-tech technologies to the military and industrial complex and the modernization of the Armed Forces of Ukraine according to NATO standards are accompanied by the reorganization of military education. This fact has exacerbated personnel issues. The need for highly competent specialists in military engineering has increased since

it is necessary to create and maintain a new generation of equipment to fight against the Russian army effectively. In this regard, the article actualizes the issues concerning the need to modernize the professional training of future specialists in military engineering under martial law. The study was conducted by analyzing the studies of Ukrainian scholars concerning the problems of training cadets for professional military engineering activities. It has been established that the effectiveness of training future specialists in military engineering troops depends on the level of cadets' mastery of the theory and practice of organizing and performing engineering support tasks for service and fighting activities.

The author outlines the directions for modernizing the training system for future specialists in military engineering. They include the formation of an effective system of military education management, improvement of educational process quality, provision of a network and capacity of military educational institutions based on the parameters of the personnel request, improvement of the regulatory framework for the military education system, introduction of innovative technologies and the search for adequate forms and methods of teaching cadets.

The prospects for further research include the substantiation of the expediency of modernizing the professional training of future specialists in military engineering by using innovative information technologies, as well as the use of cutting-edge technologies in the organization and methodology of teaching engineering cadets. Within the framework of such training, cadets, by using artificial intelligence, acquire knowledge, skills, and abilities, as well as make decisions promptly in a simulated battlefield scenario.

Key words: *military education, military engineering training, martial law, modernization, specialists of military engineering troops.*

Актуальність проблеми. Сучасна закордонна військова техніка, що надходить на озброєння української армії, розвиток технічних систем, заснованих на застосуванні інновацій у військовій галузі, вимагають докорінних змін у підготовці військово-інженерних кадрів. Посилюється актуальність модернізації підготовки майбутніх фахівців інженерних військ й тим, що в умовах війни російська армія мінує об'єкти, де можливе скупчення великих і малих груп людей, широко застосовують різноманітні вибухові пристрої. Ці та інші обставини вимагають ретельної підготовки фахівців інженерної служби зі знешкодження вибухонебезпечних об'єктів та дій в умовах мінної небезпеки, а також щодо запобігання загибелі особового складу, що бере участь війні України проти Росії.

У сучасних умовах воєнного часу для боротьби з російськими окупантами у військовій промисловості ведеться активна розробка засобів інженерного озброєння, що мають у своєму складі штучний інтелект (Ковальов, Корнієнко, & Івченко, 2021). Широко використовують роботизовані комплекси, безпілотні літальні апарати (БПЛА), спеціальні міни. Завдяки високій технічній оснащеності військ сучасним західним модернізованим озброєнням, що надходять на постачання військ, неухильно зростають і закономірно ускладнюються обсяги завдань інженерного забезпечення військ і, отже, до військовослужбовців, які виконують ці завдання, висуваються нові вимоги, які відповідають тенденціям сучасного суспільства (Васильєв, 2022).

Модернізація озброєння та військової техніки висуває високі вимоги до професіоналізму фахівців інженерних військ, їхній бойовий дух та морально-ділові якості повинні сприяти високій ефективності виконання бойових завдань у межах професійної діяльності. Водночас виконання цих завдань відбувається зазвичай в екстремальних умовах, поєднуються з ризиком для життя, обмеженим часом і високим рівнем відповідальності, що, безумовно, вимагає від нього психологічної стійкості та високої військово-професійної підготовки. Якісна підготовка майбутніх фахівців інженерних військ є одним з основних завдань військової освіти в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальність дослідження системи підготовки майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності підтверджується зростанням кількості досліджень, присвячених цій темі. Так, науковці розглядають загальні питання модернізації військової освіти (О. Васильєв (2022); А. Галімов (2013), М. Маслій (2017); Ю. Приходько (2023) та ін.); моделювання процесу формування професійної компетентності та готовності до військово-професійної діяльності (О. Бондаренко (2020); Є. Брижати (2013); І. Ковальов, О. Корнієнко, & А. Івченко (2021); П. Хоменко, & Є. Денисенко (2023) та ін.); використання інноваційних технологій у військовій освіті та підготовці курсантів та майбутніх офіцерів (В. Воловник (2022); О. Корносенко, О. Даниско, & Бухун (2022)) та ін. Однак проблема модернізації системи професійної підготовки майбутніх фахів-

ців інженерних військ в умовах воєнного стану залишається недостатньо вивченою.

Мета статті полягає в розгляді проблеми модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців інженерних військ в умовах воєнного стану та окресленні основних напрямів цього процесу.

Методи дослідження – теоретичний аналіз наукової літератури з проблеми дослідження для відбору й осмислення дидактичного матеріалу; критично-аналітичний аналіз концепцій, теорій та методик, з метою виявлення шляхів розв’язання досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Модернізація військової освіти на сучасному етапі розвитку суспільства та технологій потребує якісної та кількісної зміни підходів щодо відбору змісту навчання (Галімов, 2013: 33), а також розробки інноваційних форм, методів та засобів навчання, що передбачає фундаментальну трансформацію педагогічних та методологічних підходів до освітнього процесу.

Підготовка майбутніх фахівців інженерних військ, з огляду на впровадження у ЗСУ складного інженерного обладнання, вимагає пошуку шляхів її вдосконалення. З огляду на певну закритість, система військово-професійної освіти дещо інертна та поступається системі підготовки цивільного інженера (Маслій, 2017). Проте ізольованість військових закладів освіти дала змогу зберегти багаторівневість та безперервність освітнього процесу (Бондаренко, 2020). Водночас необхідність підвищення ефективності освітнього процесу спонукає шукати нові шляхи його оптимізації.

Передусім варто відзначити, що система професійної освіти у військових закладах освіти різних рівнів має певну специфіку, зумовлену особливостями сфери професійної діяльності майбутніх військових фахівців, зокрема й інженерних спеціальностей, зокрема: жорстка регламентація освітнього процесу, що поєднує освітню, виховну та службово-бойову складові (Хоменко, & Денисенко, 2023); висока психофізіологічна напруженість, зумовлена режимом організації різних видів діяльності, їхньою інтеграцією, що супроводжується емоційними та фізичними навантаженнями; нормативно закріплений режим міжсуб’єктної взаємодії, що передбачає наявність чіткої управлінської вертикалі, закріплення статусу кожного з суб’єктів

системи; наявність нестандартних ситуацій, викликаних службово-бойовою необхідністю реагування на негативні чинники середовища, здатних певним чином дестабілізувати освітній маршрут та порушити звичний ритм діяльності; ймовірність виникнення конфліктних ситуацій, зумовлених особливим режимом функціонування військових закладів освіти та специфікою взаємодії його суб’єктів (Маслій, 2017).

Військові заклади освіти як частина системи вищої освіти не можуть перебувати осторонь змін, що відбуваються в Україні і пов’язані з формуванням нових запитів суспільства і держави щодо компетентностей військових фахівців (Брижатиї, 2013). Складний та динамічний характер сучасної службово-бойової діяльності в воєнний час, використання в ній новітніх інформаційних технологій, західних зразків озброєння та військової техніки НАТО, залежність ходу та результату (результатів) військових дій від змісту та якості заздалегідь проведеної підготовки військової техніки зумовлюють об’єктивну потребу у вдосконаленні системи військової освіти, її спрямованість на формування у майбутніх фахівців інженерних військ готовності до професійної діяльності.

З огляду на те, що професійна освіта майбутніх військових фахівців інженерних спеціальностей має виражений прикладний характер, що визначається спектром пріоритетних службово-бойових завдань та специфікою професійної діяльності, вважаємо можливим у подальшому аналізі розглядати військово-професійну підготовку майбутніх фахівців. У загальному сенсі підготовка є прикладним аспектом освіти, пов’язана з певним видом регулярної діяльності (Корносенко, Даниско, & Бухун, 2022); вона характеризується освоєнням майбутніми фахівцями соціального досвіду з метою їхньої подальшої актуалізації для виконання завдань практичного плану. Водночас підготовка передбачає забезпечення готовності фахівців до вирішення завдань згідно з функціональним призначенням як його установку на відповідні дії.

Аналізуючи наукові пошуки щодо дефінітивного тлумачення поняття «професійна підготовка» зазначимо, що у більшості випадків йдеться про засвоєння знань, формування умінь та навичок, адекватних сфері професійної діяльності, які визначають готовність фахівця до професійної діяльності та виконання функ-

цій з професійного призначення (Галімов, 2013; Маслій, 2017). Подібне бачення відображає лише професійно-функціональний аспект професійної підготовки, не приділяючи належної уваги розвитку власне особистості щодо актуалізації в процесі професійної підготовки її внутрішніх ресурсів, які достатньо впливають на ефективність професійної діяльності та забезпечують готовність фахівця до її здійснення.

Не підлягає сумніву, що професійна підготовка майбутніх фахівців інженерних військ, будучи органічною складовою системи військово-професійної освіти, є цілеспрямованим, поліфункціональним процесом оволодіння курсантами системою компетентностей (загальнокультурних, професійних, спеціальних (військово-професійних)) згідно кваліфікаційних вимог та спектру виконуваних видів діяльності та професійних завдань, формування особистості, що володіє готовністю до реалізації професійних функцій у різних умовах службово-бойової діяльності.

Згідно з сучасними державними та відомчими вимогами, система підготовки військових кадрів повинна бути орієнтована на забезпечення умов для самореалізації особистості, розвиток Збройних сил України у суворій відповідності до сучасного рівня військової науки, виробництва військової техніки та зброї (Про затвердження Концепції військової кадрової політики Міністерства оборони України на період до 2025 року, 2021); на завдання формування та розвитку правової держави та зміцнення її оборони та безпеки (Про Стратегію воєнної безпеки України, 2021). Військово-професійна підготовка є процесом формування професійних компетентностей, військово-професійної культури, готовності до виконання професійних функцій та поставлених завдань (Приходько, 2022: 182). Водночас військово-професійна підготовка покликана забезпечити відповідну сучасному рівню знань підготовку курсантів до вирішення специфічних завдань оборони та безпеки держави; відповідний рівень загальної, зокрема й культурної, підготовки; формування особистості громадянина та патріота; удосконалення кадрового потенціалу Збройних сил України та інших військових формувань, у яких передбачено військову службу.

Військова освіта та військово-професійна підготовка вирішують два основні завдання:

по-перше, забезпечують потреби військової безпеки країни у військових фахівцях, які володіють необхідним набором знань, умінь та навичок для військово-професійної діяльності, і, по-друге, задовольняють потреби громадян в здобутті професійної освіти відповідного рівня та спрямованості (Воловник, Лебедев, & Маслій, 2022). Тобто військова освіта має задовольняти одночасно вимоги забезпечення обороноздатності країни та державної політики в галузі освіти.

Система військової освіти займає особливе місце у системі освіти України. У вдосконаленні системи підготовки військових фахівців, зокрема й фахівців інженерних військ, доцільно окреслити такі напрями:

- 1) формування ефективної системи управління військовою освітою;
- 2) підвищення якості освітнього процесу;
- 3) забезпечення мережі та місткості військових навчальних закладів відповідно до параметрів кадрового замовлення;
- 4) вдосконалення нормативно-правового регулювання діяльності системи військової освіти;
- 5) впровадження інноваційних технологій та пошук ефективних форм та методів навчання курсантів.

Система військової освіти формує кадровий потенціал Збройних сил України, що відіграє провідну роль у навчанні, професійній перепідготовці та підвищенні кваліфікації військовослужбовців, відтворенні педагогічних та наукових кадрів. Водночас система військової освіти має специфічні риси: відносна замкнутість, ієрархічність, корпоративність середовища; відомчий характер; основне джерело поповнення офіцерського корпусу; тісний зв'язок з політикою держави у сфері національної оборони; залучення курсантів до базових цінностей, пов'язаних із традиціями, нормами, заборонами, які виробляються в державно-військовому соціумі.

Висновки. Зміст та розвиток системи вищої військової освіти залежить від стану всієї системи освіти України та від військової доктрини, що визначають цілі та завдання оборони країни у військовий час та захисту її кордонів. Ключовою метою регулювання діяльності військових закладів освіти є приведення змісту та якості підготовки майбутніх військових фахівців,

зокрема й фахівців інженерних військ, у відповідність до нових вимог, забезпечення гарантованого та сталого комплектування Збройних Сил України компетентними військовими кадрами.

Специфіка освітнього процесу військових закладів освіти (поєднання військових та цивільних спеціальностей в одній освітній програмі; необхідність отримання обсягу знань, що дають змогу випускнику вирішувати військово-професійні завдання без досвіду виконання службових обов'язків) зумовлює необхідність внесення змін до військово-професійної підготовки курсантів, зокрема майбутніх фахівців інженерних військ.

Таким чином, основними вимогами до підготовки майбутніх фахівців інженерних військ є відповідність змісту інженерної підготовки характеру службово-бойової діяль-

ності військ та завдань, що виконуються, особливостями районів майбутніх дій; вивчення досягнень науки, досвіду інженерного забезпечення дій військ під час воєнного стану у різних умовах обстановки та їхнє впровадження у практику інженерної підготовки; ефективне використання та розвиток навчально-матеріальної бази. Подальші наукові дослідження вбачаємо в пошуку шляхів модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців інженерних військ, зокрема шляхом використання інноваційних інформаційних технологій, застосування новітніх технологій в організації та методиці навчання курсантів інженерної підготовки, у межах якої курсанти, використовуючи штучний інтелект, набувають знання, вміння та навички та оперативно приймають рішення у модельованій бойовій обстановці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаренко, О. О. Модель забезпечення формування професійної готовності майбутніх офіцерів збройних сил України для забезпечення освітньо-виховного процесу у військових ліцеях. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. 70 (1), 45–50.
2. Брижатиий, Є. І. Моделювання процесу підготовки майбутніх фахівців інженерних військ в системі безперервної підготовки. *Вісник Національного університету оборони України*. 2013.1 (32), 26–31.
3. Васильєв, О. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку військової освіти. *Військова освіта*. 2022. 1 (45), 9–22.
4. Воловник В. Є., Лебедев, Б. В., & Маслій, О. М. Організаційно-педагогічні умови формування інформаційно-освітнього простору при підготовці майбутніх інженерно-військових фахівців. *Інноваційна педагогіка*. 2022. 54 (1), 106–110.
5. Галімов, А. В. Компетентність сучасного офіцера як результат професійної освіти: проблема визначення. *Вісник Національного університету оборони України: питання педагогіки*. 2013. 2 (33), 32–35.
6. Ковальов, І. М., Корнієнко, О. Д., & Івченко, А. О. Моделювання педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки та оборони України до застосування заходів фізичного впливу проти переважаючого за силою супротивника. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021.75 (1), 37–42.
7. Корносенко, О. К., Даниско, О. В., & Бухун, А. Г. Сучасні педагогічні технології проєктної діяльності як основа науково-дослідницької компетентності майбутніх військових фахівців. *Ukrainian professional education = Українська професійна освіта*. 2022.12, 62–69.
8. Маслій, М. М. Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2017. 5, 142–155.
9. Приходько, Ю. Актуальні проблеми трансформації стану та якості системи вищої військової освіти. *Військова освіта*. 2022. 1 (45), 179–196.
10. Про затвердження Концепції військової кадрової політики Міністерства оборони України на період до 2025 року. *Наказ Міністерства оборони України № 280 від 14.09.2021 р.* Взято з URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2021/280_nm.PDF
11. Про Стратегію воєнної безпеки України Указ Президента України. № 121/2021 від 25.03.2021 р. Взято з URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>
12. Хоменко, П. В., & Денисенко, С. В. Гуманітарно-педагогічне моделювання розвитку професійної компетентності майбутніх офіцерів. *Імідж сучасного педагога*. 2023.4 (211), 21–28.

REFERENCES:

1. Bondarenko, O. O. (2020). Model zabezpechennia formuvannia profesiinoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv zbroinykh syl Ukrainy dlia zabezpechennia osvithno-vykhovnoho protsesu u viiskovykh litseiakh [A model for ensuring the formation of professional readiness of future officers of the armed forces of Ukraine to ensure the educational process in military lyceums]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 70, 1, 45-50 [in Ukrainian].
2. Bryzhatyi, Ye. I. (2013). Modeliuvannia protsesu pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv inzhenernykh viisk v systemi bezpererвної pidhotovky [Modeling the process of training future specialists of engineering troops in the system of continuous training]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy – Bulletin of the National Defense University of Ukraine*, 1 (32), 26-31 [in Ukrainian].
3. Vasyliiev, O. (2022). Teoretychni aspekty innovatsiinoho rozvytku viiskovoi osvity [Theoretical aspects of innovative development of military education]. *Viiskova osvita – Military Education*, 1 (45), 9–22 [in Ukrainian].
4. Volovnyk, V. Ye., Lebediev, B. V., & Maslii, O. M. (2022). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia informatsiino-osvitnoho prostoru pry pidhotovtsi maibutnikh inzhenerno-viiskovykh fakhivtsiv [Organizational and pedagogical conditions for the formation of an informational and educational space during the training of future engineering and military specialists]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 54 (1), 106–110 [in Ukrainian].
5. Halimov, A. V. (2013). Kompetentnist suchasnoho ofitsera yak rezultat profesiinoi osvity: problema vyznachennia [The competence of a modern officer as a result of professional education: the problem of definition]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy: pytannia pedahohiky – Bulletin of the National Defense University of Ukraine: issues of pedagogy*, 2 (33), 32–35.
6. Kovalov, I. M., Korniienko, O. D., & Ivchenko, A. O. (2021). Modeliuvannia pedahohichnykh umov formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv instytuttsii sektoru bezpeky ta oborony Ukrainy do zastosuvannia zakhodiv fizychnoho vplyvu proty perevazhaiuchoho za syloiu suprotivnyka [Modeling of pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers of institutions of the security and defense sector of Ukraine to use measures of physical influence against an opponent superior in strength]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools]*, 75, 1, 37-42 [in Ukrainian].
7. Kornosenko, O. K., Danysko, O. V., & Bukhun, A. H. (2022). Suchasni pedahohichni tekhnolohii proiektnoi diialnosti yak osnova naukovo-doslidnytskoi kompetentnosti maibutnikh viiskovykh fakhivtsiv [Modern pedagogical technologies of project activity as the basis of scientific and research competence of future military specialists]. *Ukrainian professional education = Ukrainska profesiina osvita*, 12, 62-69 [in Ukrainian].
8. Maslii, M. M. (2017). Kontseptualni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv raketno-artyleriiskoho ozbroiennia [Conceptual principles of professional training of future officers of missile and artillery weapons]. *Profesiina osvita: metodolohiia, teoriia ta tekhnolohii – Vocational Education: Methodology, Theory and Technologies*, 5, 142–155 [in Ukrainian].
9. Prykhodko, Yu. (2022). Aktualni problemy transformatsii stanu ta yakosti systemy vyshchoi viiskovoi osvity [Actual problems of transformation of the state and quality of the system of higher military education]. *Viiskova osvita – Military Education*, 1 (45), 179–196 [in Ukrainian].
10. Pro zatverdzhennia Kontseptsii viiskovoi kadrovoy polityky Ministerstva oborony Ukrainy na period do 2025 roku [On approval of the Concept of military personnel policy of the Ministry of Defense of Ukraine for the period until 2025] (2021). *Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy – Order of the Ministry of Defense of Ukraine № 280 vid 14.09.2021 r.* Retrieved from https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2021/280_nm.PDF
11. Pro Stratehiiu voiennoi bezpeky Ukrainy [On the Military Security Strategy of Ukraine] (2021). *Ukaz Prezydenta Ukrainy – Decree of the President of Ukraine № 121/2021 vid 25.03.2021 r.* Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>
12. Khomenko, P. V., & Denysenko, Ye. V. (2023). Humanitarno-pedahohichne modeliuvannia rozvytku profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv [Humanitarian and pedagogical modeling of the development of professional competence of future officers]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – The image of a modern teacher*, 4 (211), 21–28 [in Ukrainian].